AÑA 9

7

SEPTEMBER 1978

skol & komunidat

SINDIKATO DI MAESTRONAN DI ARUBA
SIMAR

Voorplaat:
Opgewekt aan het nieuwe schooljaar begonnen

redaktie

j. jutten, j. j. coutinho, r. r. kelly, a. vrolijk, m. winklaar, m. guda en f. booi

redaktie-adres:
paradera 82

bank:
a.b.n., banknr. v. 62583
t.n.v. "vorm"

layout en fotografie:
r. de graaff

drukker:
v.a.d.

abonnementen:
ned. antillen NAf. 12,50 per jaar
nederland NAF. 16,— per jaar
overige landen NAf. 17,— per jaar

simar

SINDIKATO DI MAESTRONAN DI ARUBA
zuidstraat 11, oranjestad,
p.o.b. 582, oranjestad,
tel. 4219

sekretaresse kantoor:
mevr. f. alexander

vergaderplaats:
zuidstraat 11
tel. 4219; simar-leden die hier willen vergaderen kunnen de sleutel op het kantoor afhalen

banken:
banco popular antiliano v-224-1
algemene bank nederland v-62503

nieuwe leden:
kunnen iedere dag opgegeven worden op het kantoor, zuidstraat 11

AÑA 9 - NO. 7
SEPTEMBER 1978

skol & komunidat

sindikato di maestronan di aruba

VASTE DIENST, de r.p.c. ja... of nee?

De laatste tijd is de vraag wel of geen vaste dienst weer aan de orde gekomen.
Reeds enkele jaren geleden werd dit punt door de werkgroep vrouwelijk leerkrachten belicht, daar het de wens van vele gehuwde vrouwelijke leerkrachten was een grotere zekerheid te hebbn voor wat hun aanstelling betreft.
Op het ogenblik wordt dit punt juist naar voren gebracht door een groep leerkrachten uit het nijverheidsonderwijs, die het recht heeft in aanmerking te komen voor vaste pensioengerechtigde dienst. Deze leerkrachten, die aan de voorwaarden voldoen, worden echter aan het lijntje gehouden en enkele van hen wachten nu reeds 4 jaar door geharrewar tussen de inspecteur N.O. en Onderwijszaken. De normale procedure voordat men wordt aangenomen in vaste dienst duurt ongeveer 8 maanden. Dat door deze gang van zaken met het recht van leerkrachten wordt gesold is ronduit treurig. Het is aan de andere kant even treurig dat er een nog grotere groep leerkrachten is die niet voor dit recht opkomt. We zien op dit moment op de Antillen het vreemde verschijnsel, dat van de ruim 18.000 ambtenaren, waaronder ook de mensen uit het onderwijs, slechts zo'n 6000 deelgenoot zijn van het Pensioenfonds. We kunnen dus grof stellen dat amper éénderde deel in vaste pensioengerechtigde dienst is.

In dit artikel willen we nogmaals uw recht, om voor een vaste aanstelling in aanmerking te komen, benadrukken. Allereerst moeten we dan de voor- en nadelen tegen elkaar afwegen. We hopen dat dit in het volgende schema voldoende verduidelijkt zal worden.

(schema op pag. 2)

Om in aanmerking te komen voor vaste pensioengerechtigde dienst moet men wel aan enkele voorwaarden voldoen:
— Men moet de vereiste bevoegdheden bezitten.
— Men moet medisch goedgekeurd zijn.

Een mannelijke leerkracht mag gehuwd of ongehuwd zijn, de vrouwelijke leerkracht moet ongehuwd zijn of ze moet kunnen aantonen dat ze kostwinster is.
Om in tijdelijke dienst te komen is geen speciale procedure vereist. Iedereen die begint te werken komt à priori in tijdelijke dienst. Na 1 à 2 jaar kan men aan het desbetreffende schoolbestuur een verzoek richten om in aanmerking te komen voor vaste dienst. Het verdient uiteraard de voorkeur dit verzoek schriftelijk in te dienen.

Wanneer na het advies van het Departement van Onderwijs en met goedvinden van het B.C., het verzoek wordt ingewilligd, ontvangt men een oproep om medisch gekeurd te worden. Bij medische goedkeuring ontvangt men van het schoolbestuur bericht dat men een vaste aanstelling heeft. Het schoolbestuur dient daarna een verzoek in bij het

VASTE DIENST	TIJDELIJKE DIENST
Aanstelling: grotere zekerheid voor onbepaalde tijd.	zekerheid gedurende de periode van de aanstelling.
Opzegtermijn: wederzijdse opzegtermijn van 3 maanden.	wederzijdse opzegtermijn van 1 maand indien men korter dan 6 maanden, en 2 maanden opzegtermijn indien men korter dan 12 maanden onafgebroken in dienst is geweest.
Pensioen: na 10 jaar pensioenbijdrage recht op pensioen, dat uiteraard pas uitgekeerd wordt wanneer de pensioengerechtigde leeftijd wordt bereikt. Wanneer men vóór 10 jaren pensioenbijdrage de dienst verlaat, verliest men de gestorte premie. Wanneer echter een vrouwelijke leerkracht door huwelijk, dus voordat zij 10 jaar in vaste dienst is, haar gestorte premie verliest, kan zij, wanneer zij door omstandigheden weer in vaste dienst komt, doorgaan met haar pensioen vol te storten. De aanvraag moet wel voor het 35e jaar gebeuren daar men anders niet meer in het Pensioenfonds wordt toegelaten. Na het 35e jaar is toestemming van de gouverneur nodig. Na het 40e jaar komt men niet meer in het pensioenfonds.	geen pensioenbijdrage, dus later ook geen pensioen.
Ontslag: men kan in aanmerking komen voor wachtgeld, indien men buiten eigen schuld werkloos wordt. Na 1 jaar dienst ontvangt men bij werkloosheid ongeveer 3 maanden salaris; dit klimt op tot ongeveer 4 jaar salaris, wanneer men 12 jaar of langer in dienst is geweest.	geen wachtgeldregeling. Indien men wegens een langdurige reden (b.v. zoekte) verhinderd is zijn werk naar behoren uit te voeren, wordt men ontslagen, met inachtneming van de opzegtermijn. Men ontvangt dan nog een jaar salaris.
Ziekte: 90% regeling voor ziektekosten. Bij langdurige ziekte heeft men recht op 2 jaar vol inkomen, het 3e jaar 90% en daarna 80% van het vol inkomen. Wanneer men vroegtijdig medisch wordt afgekeurd, komt men in aanmerking voor vervroegd pensioen, dat wordt berekend naar het aantal dienstjaren dat men zou hebben kunnen vervullen tot het 60e jaar.	de 90% regeling voor ziektekosten geldt alleen tijdens de aanstelling. Vervroegd pensioen is niet mogelijk.

Pensamentu di blank'i webu,
blank'i webu den mente pretu,
pensamentu monofasétiko
den un kabés di treyotín

Karnaval di pensamentu
sapatiando riba lenga brabu
chambukando den un kòròkòrò
ku dos mil kakalaka matrós

Un rubiano homber mágiko
ku mente di orangután,
legítimo te dan su sako
ku kalíber di rab'i indján

Henry Habibe

Algemeen Pensioenfonds Nederlandse Antillen, om de leerkracht in dit fonds op te nemen.
De gehelé procedure duurt doorgaans ruim een half jaar. Wanneer het verzoek ergens stagneert, heeft de aanvrager het recht te weten om welke reden het verzoek niet wordt ingewilligd. *Het is ten enenmale inacceptabel dat een leerkracht, jaren nadat het verzoek ingediend is, afgescheept wordt met woorden als: "Wij zijn ermee bezig", of "het ligt ergens op Curacao".*
U heeft het recht vaste pensioengerechtigde dienst aan te vragen. De werkgever heeft uiteraard het recht het verzoek niet in te willigen wanneer er gegronde redenen aanwezig zijn.
Wij mogen echter nooit toestaan dat bij het verlenen van vaste dienst van willekeur sprake is.

Traboa di Prensa mester wordu drecha

Ku Antias ta chikito bo ta ripara tambe na e Prensa: Loke bo tende na radio, bo ta lesa den korant i esei mes bo ta tende na televishon.
Nos tin hopi radio emisora na Antias (A.B.C.), varios korant i dos planta televisora. Tur ta drai riba un base komersial i riba kada isla tin un klup di prensa. Hasta aki na Aruba tin un Gremio di Periodistanan Profesional.
Tambe e personal di prensa ta afilia na S.I.P. (Sosiedat Interamerikano di Prensa). Tur esaki lo por mustra ku Prensa na Antias, loke ta konserni informashon na pueblo, ta na un nivel masha halto.

Enberdat nos tin ku atmiti ku un radio-emisora ta purbando di informa su oyentenan lo mehor posibel. Prensa su tarea mester ta pa informa e komunidat den kua e ta funkshona lo mas amplio posibel. Esaki ta inklui ku Prensa mester pone e komunidat na altura di tur akontesimiento, tur kambio, tur amenasa ku ta na bienestar o ta perhudikable pa e komunidat. E informashonnan aki no mester wordu tresi superfisialmente.
Tin sierto asuntonan ku ta pidi un relato ku investigashon profundo pa por mira unda e nukleo ta sinta i kon e desaroyo a tuma lugar. Hopi biaha dos partido ta duna informashonnan ku ta kontradesi otro i si Prensa no buska den profundo pa e berdat, un idea ironeo por wordu krea den e komunidat. Trabao di prensa no ta solamente relata un akontesimiento i pone un portret o pasa un video-tape aserka.

Prensa no tei tampoko pa sembra diskordia den e komunidat, dor di plama notisianan ku no ta alkaso (manera redo), ni notisianan pa traha riba emoshon di e pueblo. E notisianan lo mester ta ophetivo, aktual, profundisá i informativo.

Na Antias tur hende ku ta traha den Prensa ta profeshonal. Pero aki e palabra ta nifika hende ku ta traha pa nan pan. E no ta inklui hende ku tin un estudio riba e tereno aki. (E eksepshonnan bo por konta riba un man só). Hasta nos por a tende ultimamente e presidente di Aruba Press Club deklara "estudio no ta sina importante pero mas importante ta prinsipalmente den jurnalismo, pa bo perkura di keda hende i sa kon anda ku hende".
Pero un jurnalisto no ta un trahadó sosial! No ta pasobra ku mayoria di e personal di Prensa no tin estudio riba e tereno ku nan ta traha, bo mester pone e estudio na segundo lugar! No ta pasobra bo tin añanan ta traha den jurnalismo, komo profeshonal, bo a siña tur kos i bo ta bon. Por ta ku semper bo a traha na un manera no adekua i semper bo a kana ku un kreensia falso di bo trabou.
Hendenan di Prensa Arubano a forma nan mes dor di nan trabou i dor di esaki mes bo ta haya ku tin hopi asunto ku ta slkama pa un mehorashon. Un mehorashon di e nivel di servisio: e kalidat di informashon ku Prensa ta duna e pueblo.

RADIO

E propagandanan ta wordu grita (spesialmente fiestanan, pachanga) na un manera apnormal mientras ku e por wordu anunsia mas atraktivo.
E notisiero ta wordu "kompila". Esaki ta ensera; lesa notisianan saka for di korant, sortea notisianan di telex, lesa komunikado di prensa o drai un cassette riba kual tin algo ku un hende a bisa.
Tin lokutornan ta fatal, tanto den lesamento di e notisia komo den pronunsiashon. (den un notisia a bin e palabra "lusafè". E lokutora a pronunsia "lusáfe", mientras ku e palabra na Aruba ta suafel). Hasta tin un radio-emisora a kambia varios lokutora. E nobo ta mes malo ku e bieunan. Artikulashon ta un palabra ku nan no konose i e abilidat ei nan no ta domina tampoko. Na un di e radio-emisoranan tabatin un komentarista pero awo el a bira bendedó.

TELEVISHON

E ta un medio masha bon pa informa pueblo tanto oral komo visualmente. Loke bo no por hasi den korant i na radio ta posibel ku televishon.
Lastima si ku te ainda televishon aki na Antias no ta wordu uza den tur su posibilidatnan di duna informashon na e pueblo.

KORANT

Nos diarionan tambe ta karese di e toke di entusiasmo pa ofrese e komunidat un servisio optimal, pues informashonnan konkreto, korekto i profundisá.
Notisianan ku nos ta haya den korantnan hopi biaha ta bieu o notisianan no kompleto. Tin notisianan ku no ta di importansia. E kritikanan ku de bes en kuando bo ta topa den korantnan, no ta sufisientemente fuerte pa evita ku e persona o situashon ku a wordu kritika ta drecha.
Basta tempo pasa sr. Betico Croes a yega di reklama ku e personanan di Prensa Arubano no ta kritiko i agresivo den buska informashon.
Algun siman pasa sr. Clarence Richardson tambe a bolbe hala atenshon di Prensa dor di bisa ku e ta "spera ku Prensa bai hasi pregunta", den e konferensia di prensa di FTA. E personanan aki tin rason i nos ta kere ku nan ta papia for di eksperensia.
Na konferensianan di prensa nos ta mira kon e hendenan di Prensa ta bini ku nan casette-recorder. Asina ku e konferensia kuminsa e casette ta kuminsa drai. Masha poko un persona di Prensa ta hasi un pregunta i hopi biaha e pregunta ku wordu hasi ya tur hende sa e kontesta. Preguntanan kritiko no ta wordu hasi. Ta pesei bo ta haya ku un persona ta papia kiko ku e kier den un konferensia di prensa, no tin un jurnalista ku por hink'e den huki (papel ta tuma tur kos).
Si Prensa tabata mas kritiko hopi misterio politiko i sosial lo a wordu solushona. Tuma ehempel di e jurnalistanan ku a desmantelá e eskandalo di Watergate.
Aki na Aruba mes tin hopi "Watergate". P.e.:

— e asunto di Martin Luther King unda miles di florin a disparse i Bestuurscollege lo bai laga hasi un investigashon. (Ya ta algun aña pasa),
— kiko a pasa di e kaso di fraude di Sociedad Bolivariana?
— ken a konkel den e proyekto di Playboy i kiko tabata su interes pa konkel?

Esaki ta solamente algun di e hopi preguntanan ku, si Prensa tabata mas kritiko i agresivo den buska informashon, por a duna un kontesta o por a forsa e personanan ku ta responsabel duna un aklarashon.
Nos hendenan di Prensa mester ta mas kritiko. Sigur un bijscholing, un seminario lo por yuda.
Prensa mester fungi komo guardian di e pueblo. Si Prensa ta keda keto e tambe ta kulpable ora inhustisia ta wordu kometi dor di e politikonan i e ta yuda oprimi e pueblo dor di no informé debidamente.

grawata

Awor si nos ta komprende ta kon Nisbed tin asina un boka grandi i ta grita hopi. Pasobra si "zomaar" bo bai for di schaal di clerk te schaal 9, ganando un kantidat di plaka sin hasi nada i pasando un kantidat di hende ku hopi aña di servisio of ku a studia, anto ta komprendibel ku bo mester hasi algo pa hustifika e "promotion" aki.

●

I su amigo Jansen y Jansen mester ta buskando un kachi-kachi tambe, pasobra e tambe tin hopi ble-ble-ble ultimo tempo.

●

DIKTADURA
Betico no t'ei: Diputadonan i gezaghebber ta tene konferensia di prensa, ta kai palabranan pisa manera konkelmento, korupshon etc.
Betico t'ei: diputadonan i gezaghebber ta pidi diskulpa y pordon na Betico, pasobra nan no tabata kier men asina.
Komentario di Betico: E pobersitonan, nan no tabata sa kiko nan tabata hasi.

●

Boso a tende ku un kompania di transportashon hopi liga na e partido na-mando a selebra un B-B-Q grandi i bestial pa selebra e hecho ku nan lo haya e trabow di transportashon di tur loke ta konserni konstrukshon di Playboy i bira asina millonario?? Awor Playboy a frakasa. Ay ta pika?? Despues di a pensa di dal un homerun, nan a poncha para.

●

Sensashonal! E hyena a ataka ferosmente atrobe. E biaha aki ta ANAAB a haya. Pobersito ANAAB, ni weso a keda.

●

E ekonomia di Antias a haya un otro pilar ku e ta depende di dje: Kontroladornan di trafiko aerio.

●

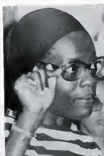
Vota Frans Wernet: Correcto!

MAVO

een onderzoek naar het rendement van het mavo-onderwijs op aruba

Hoofdstuk 1

Laatste deel van een enquête samengesteld door MADONNA STEPHENS

Inleiding

De resultaten van het onderzoek in DEEL I van dit werkstuk hebben uitgewezen dat slechts 37,1% van de Mavo-leerlingen het diploma behalen. Dit percentage is gebaseerd op informatie van 4 scholen (3 middelgrote en 1 kleine).
Het aantal Mavo-leerlingen dat zonder doubleren het diploma behaalt is slechts 25%.

Het grootste deel van de leerkrachten, dat ondervraagd is, onderkent dat er veel en grote problemen zijn bij het Mavo en geven aan in welke richting er naar oplossingen gezocht moet worden. Ik vrees dat doordat de scholen niet voldoende kontakt met elkaar hebben, men zich niet voldoende bewust is van de omvang van de problemen.

Het is zeer wel mogelijk dat er scholen zijn waar de situatie iets gunstiger ligt en waar het grootste deel van de leerlingen die in de 4de klas komen het diploma behalen. Desondanks kan op grond daarvan niet gesteld worden dat het rendement op die scholen hoger ligt dan op andere scholen het geval is. Ik heb het rendement gedefinieerd als het cijfer of het percentage dat aangeeft hoeveel leerlingen, die in een bepaald jaar zijn ingeschreven in de brugklas in de normale tijd (4 jaar) het Mavo doorloopt en het diploma behaalt.

Er wordt dus bij het berekenen van het rendement ook rekening gehouden met de leerlingen die na het brugjaar of na het tweede en derde jaar het Mavo verlaten hebben.
Voor alle Mavo-scholen geldt dat het gaat om een aanzienlijk aantal leerlingen.

Uit het onderzoek gehouden onder de leerkrachten zijn als voornaamste probleemgebieden naar voren gekomen:

— het taalprobleem;
— de negatieve houding van de leerlingen t.o.v. het schoolse leren;
— het Mavo in zijn totaliteit;
— de plaats en funktie van de leerkracht in het onderwijsleerproces.

In dit hoofdstuk wil ik een analyse maken van de volgende drie punten:

— enkele faktoren, die van invloed zijn op de negatieve houding van jongeren t.o.v. het onderwijs;
— het Mavo;
— de plaats en de funktie van de leerkracht in het onderwijsleerproces.

ARUBA

1.2. Enkele faktoren die van invloed zijn op de negatieve houding van jongeren t.o.v. het onderwijs

Leren is bij een deel van de jeugd niet in. Dit is een algemeen probleem van deze tijd.
In veel delen van de wereld is er een tendens merkbaar om de scholingsperiode steeds langer te maken, waarbij men blijkbaar uitgaat van de gedachte dat er een lange periode nodig is om jongeren voor te bereiden om hun maatschappelijke taak.
De leerplichtige leeftijd valt in veel landen derhalve steeds later. De jongeren worden hierdoor voor een dilemma geplaatst:
a. de school als instituut heeft zich waarschijnlijk geïsoleerd van de maatschappij, hoewel het er deel van uitmaakt en erdoor bepaald wordt;
b. de leerinhouden hebben veelal weinig betrekking op het werkelijke leven;
c. er is een duidelijke diskrepantie tussen de praktijk van het onderwijs en de doelen die de school zou moeten nastreven, nl. het voorbereiden van de leerlingen op het zelfstandig funktioneren in de maatschappij.

ad. a. Het isolement van de school heeft tot gevolg dat de meeste ontwikkelingen in de maatschappij aan het onderwijs voorbijgaan.

In de laatste 50 jaar hebben ontwikkelingen op wetenschappelijk en technisch gebied het leven drastisch gewijzigd. Hierdoor zijn bijvoorbeeld kontakten tussen volkeren intensiever geworden. De verhoudingen in gezinnen zijn veranderd door b.v. moderne vormen van vrijetijdsbesteding, televisie e.d. Dit zelfde geldt voor de verhoudingen in bedrijven, tussen ouderen en jongeren, mannen en vrouwen.
Na de Tweede Wereldoorlog en waarschijnlijk mede als gevolg van deze oorlog is de demokratie steeds meer ervaren als een groot goed. Dit heeft geleid tot het intensiveren van de aktiviteiten van groeperingen, die emancipatie nastreefden voor gekoloniseerde landen, minderheidsgroeperingen, maar ook tot de verbetering in de relaties van personen in gezinnen, bedrijven e.d. Het proces van de demokratisering, dat nog in volle gang is, heeft zelfs het onderwijs in verschillende landen beïnvloed.
Door het ontstaan van nieuwe machtsstrukturen moet de soevereiniteit en de onafhankelijkheid van nationale staten in een nieuw licht bezien worden.
Het politieke en ekonomische leven worden beheerst door multinationale bedrijven.

Het onderwijs heeft geen gelijke tred gehouden met deze veranderingen. Veel onderwijssystemen zijn nog gebaseerd op opvattingen en inzichten die ontstaan zijn in de statische standenmaatschappijen van vroegere eeuwen. Dit geldt zowel voor de struktuur van het onderwijs als voor de relaties binnen de school en de onderwijsdoelen.

De leerling die de school bezoekt, wordt gedwongen als een gespleten persoon door het leven te gaan.
In de school verkeert hij in een afhankelijke positie en hij wordt geacht handelingsonbekwaam te zijn. Als hij iets presteert dan doet hij dit bij gratie van de leerkracht.
Hij wordt meestal niet benaderd als een individu, uniek en daarom anders dan andere individuen. Het gedeelte van zijn leven dat hij buiten de school doorbrengt, is van geen of weinig waarde.

We vergeten vaak dat de leerling lid is van een gezin, van een vereniging, vrienden heeft. Wellicht heeft hij in het gezin, in de vereniging wel een verantwoordelijke positie. De school negeert dit alles. De jongen of het meisje is in de school leerling; wordt gereduceerd tot "leerling". Het is voor de school niet relevant dat de jongere iets meer is dan alleen maar "leerling". Hij wordt louter op basis van zijn leerprestaties beoordeeld. Leerprestaties hebben betrekking op het behalen van cijfers; elders in dit werkstuk is gewezen op de dubieuze waarden van schoolcijfers.
In het gunstigste geval geven cijfers weer dat de leerling een brok kennis die door de leerkracht aan hem wordt aangeboden verwerkt en goed gereproduceerd heeft.

Lea Dasberg (Grootbrengen door Kleinhouden) beschrijft het verschijnsel van het opvoeden van kinderen en jongeren in een beschermd milieu. Volgens deze opvattingen moeten jonge mensen een gelukkige jeugd doormaken. Dit wordt bereikt door ze af te schermen van alle negatieve invloeden in de maatschappij. De school is zo'n beschermd milieu waarin de jongere in een afhankelijke positie opgroeit zonder verplichtingen en maatschappelijke verantwoordelijkheid. Zij konstateert dat hierdoor veel jonge volwassenen weigeren op te groeien. Dit verschijnsel doet zich vooral voor onder de hogere en middelklassen.

b. De leerinhouden hebben veelal weinig betrekking op het werkelijke leven.

Wat is leren eigenlijk?
Een leerling bezoekt de school om te leren. Leren is voor veel personen een proces, dat door de leerkracht wordt geëntameerd en geleid en dat aan de leerling voltrokken wordt. De leerling speelt in dit proces een passieve rol en staat in een afhankelijke positie ten opzichte van de leerkracht, zonder wiens ingrijpen er geen leren mogelijk is.

Paolo Freire (Pedagogie van de onderdrukten) spreekt in dit verband van "het bankconcept" of van "een depositaire" opvoeding. De kennis is het bezit van de leerkracht, die het "overdraagt" aan de leerling. Op deze wijze komt er geen echt leren tot stand, aldus Freire.

Martin Buber (Between Man and Man) wijst op het dynamische karakter van het leren. Het is een aktiviteit die gebaseerd is op "een fundamenteel menselijke behoefte om te scheppen, om in te grijpen in het bestaande en iets nieuws te scheppen . . ."
Bij echt leren zijn alle partijen aktief bezig en mag er geen sprake zijn van een afhankelijke positie van een van de partijen.

In het voorwoord bij Carl Rogers boek "Leren in Vrijheid" zegt T. Vossen het volgende:

"Wij kunnen onze leerlingen niet meer klaarmaken zoals vroeger, door de ontstellend grote en snelle veranderingen van kennen, toepassingen, werkwijzen en mogelijkheden . . ."
Volgens hem is de nieuwe taak van het onderwijs in deze tijd de leerlingen helpen om nieuwe problemen waar ze mee gekonfronteerd worden op kreatieve, zelfstandige en konstruktieve wijze op te lossen. Hij stelt dat jongeren in deze tijd niet meer afgescheept kunnen worden met pasklare antwoorden op vragen, die al lang geen vragen meer zijn, maar ze zullen mede door de school geholpen moeten worden nieuwe modellen te ontwikkelen van adekwate responsies in steeds wisselende situaties.

Carl Rogers (Leren in Vrijheid) noemt het onderwijzen een "overschatte funktie" en wijst hiermee de dominerende rol van de leerkracht in het onderwijsleerproces van de hand.

Voor veel leerkrachten is de kennis die ze

moeten overdragen datgene wat in de leerboeken staat.
Schoolkennis is verdeeld in vakken, die weinig of niets met elkaar te maken hebben of met het werkelijke leven.
Schoolkennis is vaak abstrakt en doet voornamelijk een beroep op de intellektuele funkties van de leerlingen.
De leerboeken geven een sterk vereenvoudigde weergave van wetenschappelijke kennis, die als waar gepresenteerd wordt en dus onaantastbaar.
Zo ontstaat de vreemde situatie dat de leerlingen verplicht worden gedurende een aantal jaren kennis in te stampen, die niet funktioneel te maken is en die misschien al lang achterhaald is.

Ik stel deze zaken nogal zwart-wit voor en generaliseer bovendien. Dit doe ik bewust om het probleem scherp te stellen. De school pretendeert immers de leerlingen op te voeden zodat ze zelfstandig leren funktioneren in de maatschappij terwijl de leerstof die het middel is om dit doel te bereiken zich er niet toe leent en zelfs de leerlingen een scheef beeld geeft van de werkelijkheid.

Rogers (Leren in Vrijheid) is van mening dat in onze dynamische maatschappij het onderwijsdoel zal moeten zijn het "bevorderen van het veranderen en van het leren".
Hij stelt verder dat slechts degene die geleerd heeft hoe hij moet leren, hoe hij zichzelf moet aanpassen en veranderen echt ontwikkeld is. Onder leren verstaat hij "weetgierig zijn, nieuwe oplossingen zoeken voor problemen; alles openstellen voor vragen; ontdekken dat je je in een proces van verandering bevindt. De ontwikkelde mens ziet in dat kennis geen zekerheid is, maar een proces van zoeken en streven naar kennis.
Hij wijst dus het starre, dogmatische af dat het onderwijsleerproces in de schoelen nog kenmerkt. Als we leren zien als een dynamische aktiviteit, dat uitgaat van de leerling, waarbij de leerkracht tegelijkertijd een begeleidende rol speelt en participeert, dan is het duidelijk dat we heel wat meningen moeten herzien t.a.v. leren, onderwijzen, de leerstof en de relatie tussen leerling en leerkracht.

W. Kenneth Richmond (Education and Schooling) benadrukt dat opvoeding niet identiek is aan onderwijs.
Onderwijs is niet alleen de taak van de school. Leren vindt ook plaats buiten de school en dit leren is wellicht zinvoller dan het leren in de school. Er zal hier terdege rekening mee gehouden moeten worden.

John Holt (The Underachieving School) noemt de school "a bad place for kids" op grond van de passieve en aanhankelijke rol die de leerling gedwongen wordt te spelen gedurende de leerlichtige periode.

Tenslotte wil ik in dit verband citeren Dr. J. van Bergeijk (Lerend op weg, Pedagogisch Perspectief, 1972) die het volgende over leren zegt: — Leren is meer dan kennisoverdracht en moet niet alleen een beroep doen op de intellektuele funkties van de leerlingen . . . Het leren moet niet losgekoppeld worden van het leven. De algemene kennis die op bepaalde schooltypen onderwezen wordt, zal verschillende kennisgebieden moeten omvatten zoals technische, politieke en sexuele gebieden.

Veel leerlingen in het voortgezet onderwijs zullen het met Holt eens zijn dat een school "a bad place for kids" is.
Terwijl in de V.S. en in veel Europese landen, waaronder Nederland een geweldige aktiviteit heerst op het gebied van het onderwijs, gebeurt er hier niets.
Wij zijn nog net in het stadium dat we hardop durven bekennen dat er iets mis is in het hele onderwijs. Er is nog geen sprake van het zoeken van echte oplossingen.
Het is een feit dat het rendement van het onderwijs steeds slechter wordt door het falen van veel leerlingen. Het zou goed zijn een diepgaand onderzoek in te stellen waarom ze falen.

Waarschijnlijk wordt het onderwijs door jongeren ervaren als een zinloze bezigheid, hetgeen aan hun gedrag te merken is:
a. sommigen plegen lijdelijk verzet, zijn onverschillig of ongeïnteresseerd;
b. weer anderen misdragen zich;
c. een groep zit er volkomen apatisch bij en laat alles over zich heen gaan.

Er zijn leerlingen die binnen dit schoolsysteem kunnen funktioneren en tot goede prestaties komen.
Er zijn ook jongens en meisjes, die er het beste van proberen te maken, omdat ze weten dat het volgen van onderwijs een voorwaarde is voor het krijgen van een goedbetaalde baan later.
Willen we de school leefbaarder maken voor alle leerlingen dan zullen we meer aandacht aan hun problemen moeten besteden. Ik geloof niet dat we de bestaande ongewenste situatie kunnen verbeteren als we de faktor leerling buiten beschouwing laten.
Ons hele onderwijssysteem moet herzien worden: er gebeurt op de scholen niet wat wij ervan verwachten en grote groepen van de schoolgaande jeugd worden benadeeld.
Het mislukken van een leerling op school leidt er vaak toe dat hij een negatieve waardering van zichzelf krijgt. De angst om te falen heeft een verlammende werking op hem en hij blijft liever weg of verlaat de school dan elke dag weer gekonfronteerd te worden met zijn eigen onkunde en zich het misnoegen van de leerkracht en de spot van zijn leeftijdgenoten op de hals te halen.
Op elke school zijn er leerlingen, die bekend staan als sloom en dom en die zich op het sportveld of in een bandje of jeugdgroep ontpoppen als zeer aktieve en begaafde sportlui, musici of organisatoren.
In de volgende paragraaf wil ik aantonen dat het huidige Mavo de kiem in zich draagt van het falen van veel leerlingen.

1.3. Het Mavo

In 1968 werd de Wet op het Voortgezet Onderwijs, de Mammoetwet op de Antillen ingevoerd en hiermee deed het Mavo zijn intrede op onze eilanden.
Met deze wet wilde men het hele voortgezet onderwijs in één wet regelen, zodat de mogelijkheden geschapen zouden worden om aan alle leerlingen gelijke kansen te geven naar de mate van hun aanleg, aard en belangetelling.
De invoering van de Mammoetwet op de Antillen gebeurde abrupt, zonder dat de meeste leerkrachten eigenlijk wisten wat er gaande was. Bij de Mulo-leerkrachten heerste er onzekerheid omtrent het niveau van het Mavo en omtrent de nieuwe aanpak.
In de Memorie van Toelichting op de nog niet aangenomen Landsverordening regelende het Voortgezet Onderwijs staat over het niveau het volgende:
"Het Middelbaar Algemeen Voortgezet Onderwijs, dat iets boven het oude Mulo-onderwijs uitgaat in de vierjarige cursus er iets onder blijft, of er mogelijk aan gelijk staat in de driejarige cursus, zal ook door de mogelijkheid van differentiatie in het laatste jaar anticiperen op eventueel te volgen beroepsopleiding van middelbaar niveau . . ."

Met deze vage richtlijnen moesten de leerkrachten het doen in de praktijk. Het enthousiasme waarmee er in de beginperiode gewerkt is en de (onvoldoende) begeleiding doen niets af aan het feit dat men niet voldoende was voorbereid op de nieuwe en veel zwaardere taak.
De doelstelling van de Mammoetwet impliceerde een Child-centered onderwijs, maar er is hier niet veel van terecht gekomen. Afgezien van wat "window-dressing" zoals het aanwijzen van brugklasleiders, dekanen en een beperkte differentiatie, bleef alles bij het oude.

Eigenlijk is de hele Mammoetwet het resultaat van een hinken op twee gedachten. Enerzijds wilde men het voortgezet onderwijs demokratiseren, anderzijds wilde men het oude traditionele systeem niet helemaal loslaten. Een duidelijk bewijs hiervan is, dat men bleef vasthouden aan de scheiding tussen algemeen vormend onderwijs en beroepsonderwijs.

Inhoudelijk bracht de Mammoetwet niets nieuws. Het vakkensysteem bleef gehandhaafd; het vak maatschappijleer werd ingevoerd (om tegemoet te komen aan de behoefte aan sociale vorming van de leerlingen) en er kwam meer tijd beschikbaar voor de expressievakken en lichamelijke oefening (kreatieve vorming en fysische vorming).
Het is in de praktijk duidelijk geworden dat vage, algemene doelen, hoe lofwaardig ze

ook mogen zijn, niet leiden tot een goede aanpak. Slechts als algemene doelen vertaald worden in konkrete doelen kan er goed en zinvol gehandeld worden.
De interpretatie die in de loop van de jaren gegeven is aan brugklas, differentiatie en doorstroming, de onzekerheid die er was en nog steeds is t.a.v. de studielessen en het feit, dat de leerstof centraal bleef staan, zijn hier duidelijke bewijzen van.

Brugklas - doorstroming - differentiatie

Brugklas, doorstroming en differentiatie waren 3 middelen om het algemene doel, de demokratisering, te verwezenlijken. Zij zouden ertoe moeten leiden dat elke leerling aan zijn trekken kwam. In de praktijk is gebleken dat deze drie middelen eerder in negatieve dan in positieve zin worden gebruikt.
In het brugjaar zou de leerling in de gelegenheid gesteld worden te ontdekken welk type van voortgezet onderwijs voor hem het beste was. De brugklasleider zou hem hierbij moeten begeleiden en van advies dienen. De meeste brugklasleiders waren niet in staat deze specialistische taak naar behoren uit te voeren: zij waren er niet voor opgeleid en hadden er gewoon de tijd niet voor. De brugklas is nu het eerste leerjaar van het Mavo. In dit jaar wordt er een scheiding gemaakt tussen de leerlingen, die geschikt zijn voor het Mavo en degenen die niet op het Mavo thuishoren.

De doorstroming was bedoeld om leerlingen in de gelegenheid te stellen over te stappen naar een ander schooltype (horizontaal) of na het doorlopen van het ene schooltype verder te gaan op een hoger schooltype. De overgang zou zonder al te veel obstakels moeten verlopen.
In de praktijk is het zo, dat het tempo in een Havo-brugklas aanzienlijk hoger ligt dan in een Mavo-brugklas en dat een leerling met een Mavo 4-diploma achter is vergeleken met de leerling die uit Havo 3 komt. Dus het doorstromen is voor veel leerlingen geen haalbare kaart.
De verschillen tussen de verschillende schooltypen is daarvoor te groot. Mavo 4-leerlingen, die doorstromen naar het Havo of naar de MTS falen vaak mede daardoor.
Het volgende overzich geeft een indikatie hiervan.

Volgens analyses gemaakt op het Colegio Arubano van de rapportresultaten van exmavoleerlingen (1973-1975 rapporten) blijkt dat de gemiddelde achteruitgang 1,5 punt per vak is t.o.v. het Mavo-cijfer. Een Mavoleerling die met zessen en zevens slaagt en doorstroomt naar Havo 4 heeft een zeer geringe kans om over te gaan naar Havo 5.

Van de 78 leerlingen (100%), die in 1974 het Mavo-diploma hebben behaald en doorgestroomd zijn naar Havo 4 hebben er 49 het Havo-examen in 1976 afgelegd.
Hiervan zijn er 25 (32%) gezakt; 7 (9%) kregen een herexamen; 17 (22%) zijn er geslaagd.

Stellen we het aantal leerlingen dat in 1976 overging naar Havo 5 op 100% dan blijkt dat:
51% 25 leerlingen) is afgewezen;
14% (7 leerlingen) een herexamen kreeg;
35% (17 leerlingen) geslaagd is.

In 1975 werden 120 leerlingen met het Mavo 4-examen toegelaten tot Havo 4.
In 1977 deden er 66 het eindexamen.
32 (27%) werden afgewezen;
14 (12%) kregen een herexamen;
17 (35%) slaagden.

Algemeen probleem van deze tijd: leren is bij een deel van de jeugd niet in.

Stellen we het aantal leerlingen dat in 1977 eindexamen deed op 100%, dan blijkt het volgende:
48% (32 leerlingen) werden afgewezen;
21% (14 leerlingen) kregen een herexamen;
30% (20 leerlingen) slaagden.

Een vergelijking met de resultaten van de Havo-leerlingen "eigen kweek" laat de volgende resultaten zien:
1974: 34 leerlingen gingen over naar Havo 4:
24% (8 leerlingen) werden afgewezen;
9% (3 leerlingen) kregen een herexamen);
35% (12 leerlingen) slaagden.

Stellen we het totaal op 100% (23 leerlingen), dan blijkt:
35% (8 leerlingen) werd afgewezen;
13% (3 leerlingen) een herexamen kreeg;
52% (12 leerlingen) slaagden.

1975:
17% (6 leerlingen) afgewezen;
11% (11 leerlingen) herexamen;
28% (10 leerlingen) geslaagd.

Stellen we het totaal op 100% (20 leerlingen), dan blijkt dat er:
30% (6 leerlingen) werd afgewezen;
20% (4 leerlingen) een herexamen kregen;
50% (10 leerlingen) slaagden.

Welke konklusies kunnen er getrokken worden? Voorlopig slechts de volgende:
Veel Mavo 4-leerlingen hebben te kampen met aansluitingsproblemen en falen daardoor.

Het rendement is hoger voor wat betreft de eigen kweek-leerlingen. Dit geldt als rendement gedefinieerd wordt als: het percentage van het aantal leerlingen dat is overgegaan naar Havo 5. Maar het zou wenselijk zijn een vergelijking te maken tussen het aantal leerlingen, dat in een bepaald jaar ingeschreven is in het brugjaar en dat na 5 jaar het einddiploma behaald.
Het Colegio Arubano heeft geprobeerd een oplossing te zoeken in een strengere selektie van de Mavo 4-leerlingen. De Mavo-eindcijfers worden omgerekend volgens Havonormen. Leerlingen die dan nog een voldoende lijst hebben stromen door naar Havo 4; zwakke Mavo-leerlingen komen terecht in een driejarige stream, het z.g. Experimenteel Havo waar het tempo lager ligt en de leerlingen meer begeleid worden.
Ik betwijfel of dit op de lange duur de beste oplossing zal blijken te zijn.
Tussen 1971 en 1974 stroomden 93 Mavoleerlingen door naar de MTS, waarvan 17 het diploma Mavo 3 hadden en 76 het diploma Mavo 4. Het aantal geslaagden bedroeg:
31 leerlingen met het diploma Mavo 4 (40,8%);
6 leerlingen met het diploma Mavo 3 (6,6%);
59 leerlingen verlieten de school en 3 zijn er naar het buitenland vertrokken.

Er zijn op dit eiland zeer weinig mogelijkheden voor verdere studie voor de leerlingen die het Mavo afmaken.

het NIEUWE bestuur van de SIMAR

Het nieuwe bestuur van de SIMAR, dat begin juli j.l. op een algemene ledenvergadering werd gekozen, is als volgt samengesteld:
Voorzitter: Madonna Stephens
Sekretaris: Carla Kelkboom
Penningmeester: Henk Weustink
2e sekretaris: Veronica Paul
2e penningmeester: Mercedes van der Hans-Orman

Madonna Stephens: voorzitter.
Werkt aan de Filomena College Mavo; lerares engels, maatschappijleer, is tevens dekaan. Is per 1 okt. 16 jaar bij het onderwijs, waarvan 14½ bij het Mulo/mavo. Houdt van sport en lekker koken; speelt uitstekend klarinet.

Veronica Paul: 2e sekretaris.
Lerares spaans en engels aan de Prinses Christine School (ETAO). Hobbies: lezen, reizen en golf.

Henk Weustink: penningmeester.
Leraar handel en handenarbeid aan het La Salle College. Sinds 1974 aktief in het bestuur. Sinds '72 werkzaam op Aruba en daarvoor 3 jaar op Bonaire; heeft daardoor nu al tien jaar zijn moeders verjaardag niet kunnen vieren . . .

Mercedes van der Hans-Orman (Bubi): 2e penningmeester.
Lerares A.V.O. op de Paso Sigur Huishoudschool te Noord. Moeder van drie kinderen. Houdt van sport. Vindt vakbondswezen zeer belangrijk.

Carla Kelkboom: sekretaris.
Lerares aan de Mater Dei Huishoudschool; 3 jaar bij het onderwijs, 1½ jaar aktief in de vakbond, eerst als lid van het voorlopig bestuur, toen als lid van de kommissie van beheer en nu eindelijk in een echt bestuur. Speelt ook al klarinet. Wie heeft er nog stekjes?

Inmiddels zit het nieuwe bestuur alweer bijna twee maanden. We hebben dan ook de tijd gehad e.e.a. op een rijtje te zetten en te overpeinzen.
Het aantal leden van de vakbond is de afgelopen jaren nogal teruggelopen. Derhalve ziet het bestuur het als haar eerste en belangrijkste taak het ledenbestand op te voeren. Een numeriek zwakke bond, die slechts op een zeer lauwe steun van de leden kan rekenen, delft in elke konfrontatie met de werkgever het onderspit.
Op dit moment is het zo, dat noch de SIMAR, noch de GABA of de ANAAB in staat zijn om als volwaardige partners met onze werkgevers te onderhandelen, laat staan dat we een vuist zouden kunnen maken (b.v. in de indexeringskwestie).
Zowel de eilandelijke als de centrale overheid zijn hier zeer wel van op de hoogte.
Ondanks alle negatieve en minder prettige ervaringen die we in het verleden hebben opgedaan, moeten we proberen tot de een of andere vorm van samenwerking te komen met de GABA en ANAAB.
Er is in de afgelopen weken vergaderd met de
1. rechtspositiecommissie,
2. Skol i Komunidat,
3. ANAAB.
ad 1. Wat de rechtspositiecommissie (r.p.c.) betreft:
Tijdens de periode van de Commissie van Beheer is de (o.i. zeer toe te juichen) gewoonte ontstaan iedere week te vergaderen, om allerlei rechtspositionele zaken onder de loep te nemen en uit te werken.
Zo is men o.a. bezig geweest met:
— het nieuwe pensioenfonds,
— vaste benoeming N.O.-leerkrachten (waarover straks meer),
— vrijstelling van dienst.
Men heeft voortvloeiende uit deze besprekingen het plan opgevat een artikelenserie te beginnen in Skol i Komunidat. Hierin zal de nodige voorlichting over de rechtspositie van onze leden gegeven worden. Elders in deze editie treft u een artikel van de hand van de r.p.c. De bedoeling is deze wekelijkse bijeenkomsten voort te blijven zetten.
Door het bestuur en de r.p.c. is ook gesproken over de op handen zijnde indexering.

DE INDEXERING

We ontvingen bericht van het B.C. dat men van plan is met ingang van 1 juli 1978 te indexeren. Het voorstel, dat overeenkomt met dat van het vorige jaar is: een jaarbezoldiging van f. 12.000,— wordt verhoogd met 7,4% (percentage van de stijging van de kosten van levensonderhoud, in de periode van 1 juli 1977 - 1 juli 1978).

Boven dit bedrag wordt er afgetopt, dat wil zeggen wordt niet voor 100% geïndexeerd.
De aftopping is als volgt:

t/m f. 12.000	7,4%
van f. 12.001 t/m f. 14.000	80% van 7,4%
van f. 14.001 t/m f. 18.000	60% van 7,4%
van f. 18.001 t/m f. 24.000	40% van 7,4%
boven f. 24.000	30% van 7,4%

Voorbeeld:

Jaarinkomen f. 15.000

over f. 12.000	7,4%	= f. 888,—
over f. 2.000	80% van 7,4%	= f. 118,40
over f. 1.000	60% van 7,4%	= f. 44,40
f. 15.000		f. 1050,80 bezoldigings verhoging per jaar

Let wel: De bezoldigingen van de gehuwden worden met deze percentages verhoogd. De bezoldigingsverhoging van de ongehuwden bedraagt 80% van die van de gehuwden.
Als we dus ons voorbeeld aanhouden, dan krijgt de gehuwde een jaarsalaris van f. 15.000,— een verhoging van f. 1050,80 en de ongehuwde met hetzelfde salaris krijgt 80% van f. 1050,80.

Zij die een jaarbezoldiging hebben van minder dan f. 12.000,— ontvangen een eenmalige uitkering op basis van de bedragen van f. 888,— (gehuwden) en f. 710,40 (ongehuwden).
Dus: het verschil tussen de verhoging en het zogeheten sociaalminimum.

Voorbeeld:

Jaarsalaris f. 8000,—

Sociaal minimum		f. 888,—
Indexering	7,4% van f. 8.000,—	= f. 592,—
Verschil		f. 296,— eenmalige uitkering

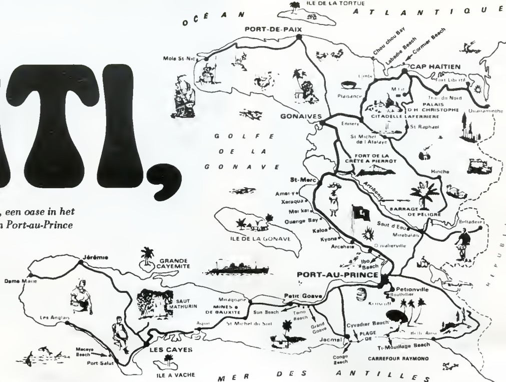
Sinds 1976 is de SIMAR er vanuit gegaan dat er een geheel nieuw indexeringssysteem moest komen. We hebben onze voorstellen naar voren gebracht in de G.O.O.P.-vergadering van woensdag 16 augustus.
(G.O.O.P. staat voor Georganiseerd Overleg voor Onderwijzend Personeel en is een adviserend orgaan, waarin zitting hebben gemachtigden van het B.C. en vertegenwoordigers van de vakbond).
In deze vergadering werd de bond "gehoord" door enkele zeer slecht geïnformeerde "gemachtigden" van het B.C.

Een uitnodiging van de mimister-president om op vrijdag 18 augustus te verschijnen voor een bespreking over de indexering werd telegrafisch afgeslagen toen uit informaties bleek dat het niet ging om een bespreking, maar om het aanhoren van de door de regering genomen beslissing inzake de indexering. Hun voorstel komt overeen met dat van het B.C.

VASTE BENOEMING N.O.-LEERKRACHTEN

Tijdens de Commissie van Beheer werden er klachten gehoord over het uitblijven van benoemingen in pensioengerechtigde dienst, vooral onder de leerkrachten van de technische scholen.
De Commissie van Beheer heeft toentertijd met deze mensen vergaderd en gegevens hieromtrent verzameld om de zaak verder uit te zoeken. Het huidige bestuur is met deze gegevens naar Onderwijszaken gestapt waar e.e.a. is nagegaan en de molen weer aan het malen is gezet. De betreffende mensen hebben inmiddels bericht ontvangen over het hoe en wat en wij zullen in de gaten houden of de afwikkeling ook inderdaad geschiedt.
Verdere punten die de aandacht van het bestuur zullen krijgen zijn o.a. nog:
— Mogelijkheden voor zittende leerkrachten om verder te studeren.
— Het nagaan bij de leerkrachten van de verschillende takken van onderwijs, wat de problemen daar zijn en de bereidwilligheid om hier iets aan te doen.
De mogelijkheid scheppen dit "iets te doen" zien wij als de taak van de overheid en wij zullen dan ook de aandacht van de desbetreffende instanties hierop moeten vestigen.
Tot zover!

HAITI, een onderdrukt paradijs

Hotel Plaza, een oase in het centrum van Port-au-Prince

tekst en foto's Rinus de Graaff

De dame op de veel te kleine luchthaven van Haiti is erg vriendelijk, ze bezorgt ons wat foldertjes en een roadmap van Port-au-Prince. We reserveren een kamer in Hotel Le Plaza in de buurt van het onderkomen van Haiti's alleenheerser Jean-Claude Duvalier, oftewel Baby Doc. De taxiprijzen zijn vastgesteld. Voor $ 5,— worden we naar ons hotel vervoerd. De chauffeur neemt inderdaad zonder morren genoegen met de $ 5,—. De nationale munt is de gourde, waarvan er vijf in een dollar gaan, maar de dollar is zo ingeburgerd, dat geld omwisselen een volstrekt overbodige zaak is. Praktisch overal zijn de prijzen aangegeven in dollars, ook op de benzinepompen, 1 gallon voor 1 dollar.

Het is enorm heet. Le Plaza blijkt een oase te zijn. Achter een oude houten gevel verbergt zich een riant hotel met veel groen en een zwembad. Het is duidelijk offseason, slechts enkele gasten laten zich drijven in het lauwe water.

Na ontbeten te hebben, besluiten we om maar onmiddellijk de stad in te duiken op zoek naar het toeristenburo. Van alle kanten worden we aangeklampt door opgeschoten knapen, die hun diensten aanbieden, uiteraard tegen betaling. Sommigen zijn zeer hardnekkig. Maar zonder hulp bereiken we het toeristenburo. Daar worden we overstelpt met folders, roadmaps en nuttige informatie. Aldus gewapend zoeken we de blvd. J. J. Dessalines op, alwaar zich de befaamde "Iron Market" moet bevinden.

"Iron Market"

De "Iron Market" blijkt een enorm bruingroen geschilderd ijzeren marktgebouw te zijn, waarin en omheen zich de onvoorstelbaarste taferelen afspelen. Het krioelt er van mensen die iets te koop aanbieden. Het is een gedrang van jewelste. Het gebouw is verdeeld in een groente- en fruitafdeling en een meer toeristischer gedeelte met allerlei houtsnijwerk, riet, schilderijen e.d. We wagen ons in het gebouw, maar na enkele minuten al vluchten we weer naar buiten. Er heerst een intense hitte en we worden van alle kanten belaagd door kooplieden die ons van alles en nog wat willen aansmeren. Vaak tegen gepeperde prijzen, maar afdingen tot ongeveer éénderde van de gevraagde prijs is een normale zaak.

Ook de straten om de markt zijn herschapen in een wirwar van mensen en koopwaar. Vrou-

Blvd. J. J. Dessalines

wen en kinderen, gehurkt op de grond met wat mango's voor zich, waarvoor waarschijnlijk geen koper komt opdagen. Maar elke dag zitten ze er weer. Het slenteren over de markt is veilig. We kregen niet de indruk dat men het op onze bezittingen gemunt had. Dat hebben we wel eens anders meegemaakt. De bevolking leeft van mango's, bij gebrek aan wat anders. Ze groeien er dan ook langs de weg. De blvd. Dessalines is een vrij brede weg met enorm veel kleine vrachtautootjes (tap-taps genoemd) omgebouwd voor personenvervoer. Ze zijn beschilderd met veelal religieuze voorstellingen in de meest fraaie kleuren. Architektonisch valt er weinig te genieten. De stad maakt een rommelige indruk. De meeste mensen leven in erbarmelijke toestanden. Bij de waterpompen is het een enorm gedrang. Zelfs de kleine kinderen lopen met een blik water op hun hoofd. We kregen niet de indruk dat deze mensen hopen op een beter leven of er zich van bewust zijn dat er een ander leven mogelijk is. Berustend, je kan wel zeggen apatisch, laten zij alles over zich heen gaan. Het fotograferen viel niet mee. Iets weerhield me om de grootste ellende vast te leggen. En overal glimlacht het weldoorvoede gelaat van Baby Doc je toe. In de hotels, winkels en in de simpelste hutjes. Over wat voor eigenschappen moet je beschikken om zonder gewetenswroeging heerser te willen zijn over één van de armste landen van de wereld?
We gaan het paleis bezichtigen. Het rijst wit en majestueus op tussen de krotten in de nabije omgeving. De wegen om het paleis heen zijn afgesloten voor het verkeer. We mogen er wel omheen lopen en fotograferen is toegestaan. 's Avonds is het zelfs verboden langs het paleis te lopen. Zonder zijn soldaten voelt hij zich kennelijk toch niet op zijn gemak.
Terug in ons hotel stellen we een plan de kampanje op om onze drie dagen zo nuttig mogelijk te besteden. Een "must" is het bezoeken van de ruïnes van het Sans Souci Palace en de beroemde Citadel La Ferrière. Maar die liggen wel een eind weg. Er zijn dagtours per vliegtuig, schreeuwend duur. We besluiten een auto te huren en in Cap Hatienne een nacht over te blijven. Het valt niet mee om een auto te pakken te krijgen. We hadden de hoop al opgegeven toen er een Jacques uit de lucht kwam vallen die een Honda Civic voor ons had. In z'n enorme BMW reden we naar zijn huis in Pétionville, een villawijk in de bergen, en we keerden met de Honda terug.

Cap Hatienne

De volgende dag omstreeks 12 uur vertrekken we naar het noorden. Door de heksenketel van de blvd. Dessalines. Veel verkeerslichten werken niet, maar het kan gebeuren dat de lichten in de zijstraten wel werken. Als je dat maar bijtijds in de gaten hebt, is er niks loos, want er wordt wel van je verwacht dat je daar rekening meehoudt. De weg naar Cap is splinternieuw, 23 miljoen dollars heeft dat gekost. Neem wel iets te drinken mee, want je zult onderweg tevergeefs zoeken naar een behoorlijke aanlegplaats. Het eerste gedeelte gaat langs de kust door talrijke dorpjes waar elke dag markt is. Na een uurtje bij Duvalierville een

De "Iron Market"

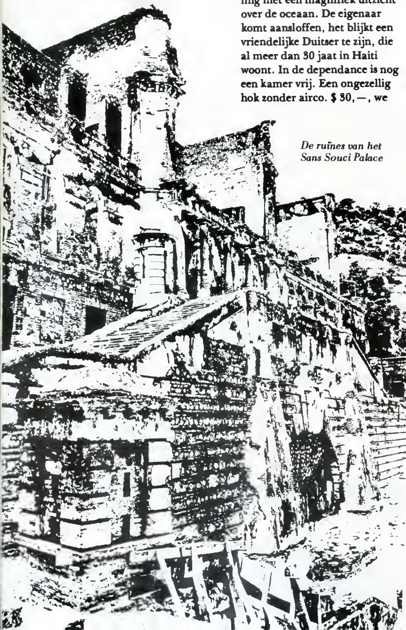
Een van de betere busjes, tap-taps genaamd.

lekke band. Geen nood, uit het niets kwamen de helpers opdagen. De lekke band kon niet meer gerepareerd worden. Er zat een grote scheur in. Voor 8 dollar konden we een al enkele malen geplakte band overnemen. Heel vriendelijke mensen, maar als ze een toerist een poot kunnen uitdraaien, zullen ze het niet laten. Uiteindelijk werden we het eens over 5 dollar. De oude band mee als bewijslast voor Jacques, die ons de 5 dollar weer vergoedde. Zijn beetje zuur kommentaar was: "dit grapje proberen ze altijd bij toeristen uit te halen".
Voorbij St-Marc verlaten we de kust en bij Gonaives gaat de weg zich door de bergen slingeren. In de dorpjes moesten we ons soms een weg banen door de mensen. Maar alles verliep heel soepel. Je moet je komst door middel van de claxon wel aankondigen. Dit levert geen kwade gezichten op of slaan op de auto. Heel gemoedereerd gaat men een stapje opzij, waarna de rijen zich weer aaneensluiten. Er wordt wat afgelopen en afgesjouwd door deze mensen . De wat beter gesitueerden beschikken over een ezel. We passeren afgeladen vrachtauto's, de mangoschillen vliegen ons om de oren. Voor loslopend vee moest wel eens stevig geremd worden. Het Haitiaanse landschap is adembenemend. We trokken twee colletjes over van 600 en 1000 meter. Stop niet waar mensen in de buurt zijn. Wij deden dat wel. In een ommezien ben je belegerd en wordt je van alles aangeboden: 2 bananen voor 1 dollar bijvoorbeeld. Het werden natuurlijk veel meer bananen, maar ze proberen het maar.
In Cap aangekomen moeten we onze paspoorten laten zien, waarom is ons niet helemaal duidelijk geworden. Weer wordt ons hulp aangeboden, wat we vriendelijk afslaan. We volgen de bordjes Hotel Beck. Het blijkt een wat vervallen landgoed te zijn tegen de berghelling met een magnifiek uitzicht over de oceaan. De eigenaar komt aansloffen, het blijkt een vriendelijke Duitser te zijn, die al meer dan 30 jaat in Haiti woont. In de dependance is nog een kamer vrij. Een ongezellig hok zonder airco. $ 30,—, we schrokken, maar het bleek inklusief diner en ontbijt. Dat viel weer mee. We dronken een rumpunch en daar kwam meneer Beck weer aan met de mededeling dat hij een "mistake" had gemaakt. We schrokken weer. Maar nee, het viel weer mee. De Canadese ambassade had een kamer gereserveerd, maar dat ging niet meer door. We konden de kamer krijgen voor dezelfde prijs. De ambassadekamer bleek een zaal te zijn met een vorstelijke badkamer en . . . met airco.

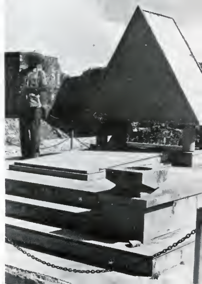

Paarden zijn onmisbaar in deze landstreek. Mayra keurt haar rijdier.

De ruïnes van het Sans Souci Palace

Cap Haitienne, de vroegere hoofdstad, maakt een armoedige en vervallen indruk. Ook hier weer een markt en een allesoverheersende koepel van een kerk. 's Avonds op het terras van ons hotel worden we verrast met muziek en zang van de troubadours, die voor wat dollars de hotels afgaan om de gasten te plezieren met hun zang. Het klinkt melodieus en de rumpunch smaakte er best bij.
Al vroeg in de ochtend op pad richting Milot, waar de overblijfselen van het Sans Souci Palace van Henri Christophe liggen, een indrukwekkend geheel. We blijken de eerste toeristen te zijn. Bij het politieburootje kopen we onze tickets. Napoleon wordt onze gids. Er zijn drie mogelijkheden: 1. je gaat te voet naar boven, ong. 2 uur; 2. te paard, ook 2 uur of een groot gedeelte per auto en het laatste stuk te voet of te paard. We kiezen voor de laatste mogelijkheid in de veronderstelling dat er voor een auto wordt gezorgd. Maar nee, bedoeld wordt je eigen auto. Napoleon (Napo genoemd) verzekerde ons dat er regelmatig personenauto's naar boven gingen. Vooruit, de gids ingeladen en vol gas in de eerste versnelling de hoogte in. Het viel niet mee maar het ging. We parkeren op een pleintje waarna we verder gaan lopen of paardrijden. Ik besloot te lopen en Mayra besteeg een rijdier.
Het wordt een fascinerende tocht, door een geweldig mooi

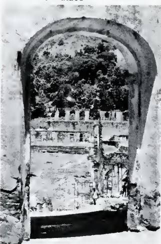

Napo op wacht bij het graf van Henri Christophe

berglandschap en met de citadel boven ons uit torent. Boven waren koele Heinekens voorradig. Citadel La Ferrière is een machtig fort met koele gewelven, kanonnen en duizenden kogels. Napo weerde zich geducht in het engels en wist een hoop te vertellen, grotendeels overgenomen van zijn moeder. Hij was natuurlijk in de army geweest en ging daar behoorlijk prat op. 10 jaar heeft de bouw geduurd, 200,000 man zijn er voor in de weer geweest, tientallen doden zijn er gevallen. En alles tevergeefs. Na de voltooiing pleegde Henri Christophe zelfmoord. Hij is in de citadel begraven.
De terugtocht is spektakulair. Uit het struikgewas springen jongetjes te voorschijn die aan de vreemdste muziekinstrumenten melodieuze klanken weten te ontlokken. Zorg dat je quarter bij je hebt, want daar is het om te doen.
Napo blijkt een man van gezag te zijn, hij wordt door iedereen met ontzag begroet. Het wordt druk op het éénrichtingspaadje. We komen tegenliggers tegen. Benauwd kijkende paarden met nog benauwder kijkende toeristen op hun rug. Er zijn zelfs stoere lieden die vanuit Milot te voet naar boven gaan. Al met al een tocht die we niet gauw zullen vergeten.
Aangekomen bij onze Civic blijken er inderdaad meerdere personenauto's de tocht naar boven gemaakt te hebben. Er wordt afgerekend, meer personen moeten geld hebben. Uiteraard Napo, onze gids, de eigenaar van het paard en de drijver. Het wordt een dure vakantie. Terug in ons hotel laden we onze koffers in en uitgeleide gedaan door de heer Beck vertrekken we weer naar ons uitgangspunt, Port-au-Prince. De 274 kilometers leggen we in 4 uur af. Onderweg worden we verrast door een zware onweersbui.

Sans Souci Palace

Pétionville

Op onze laatste avond trakteren we onszelf op een etentje in één van de beste restaurants van Pétionville, Le Belvedere. Grandioos gelegen op een heuvelrug met een magnifiek uitzicht op Port-au-Prince. De nacht lost alle armoede op.
De volgende dag voor ons vertrek rijden we nog wat rond in Pétionville en Kenscoff. Een heel ander Haiti. Frisse berglucht en fraaie bungalows tegen de hellingen op. Onwezenlijk eigenlijk. Rijkdom en armoede gaan hier ogenschijnlijk vreedzaam hand in hand. Duvalier kan zich dat waarschijnlijk nog tientallen jaren permiteren.

Haiti, een fascinerend land. Drie dagen is te kort om het land te leren kennen. In een aflevering van Tourist News of Haiti, een speciaal voor de toerist verschijnend engelstalig blad, lezen we: Haiti is inderdaad arm, maar rijk aan kultuur, o.a. schilderkunst en houtsnijwerk. Ook de vriendelijkheid van de bevolking wordt aangehaald. Maar dat die vriendelijkheid is gebaseerd op angst, dat staat er niet bij.
Vijf kwartier vliegen van Aruba, een heel andere wereld. Een wereld die we niet gauw zullen vergeten.

FOTO BOVEN:
De Citadel La Ferrière, unieke ligging in een fraai berglandschap

FOTO BENEDEN:
Waterleiding is slechts weggelegd voor een klein deel van de bevolking. Bij de waterpompen is het dan ook een enorm gedrang.

Kua ta e miho desayuno?

Dos snechi pan bruin, un glas di lechi i un fruta, sea apel o apelsina, ta un miho desayuno ku un tayo di kualke sorto di papa o cornflakes.
Esaki ta e konklushonnan ku un invistigashon hasí dor di e revista "Koopkracht van het Konsumentenkontakt" na Hulanda a bin kuné.
A wordu uzá 7 produkto ku ta wordu uzá pa desayuná: papa di trigo, Brinta i Bambix, papa di havermout, H.O. havermout, A.H. havermout i Lassie instant havermout i tambe pakinan di cornflakes Kellog i esun di Albert Hein (A.H.).

Di e dos papanan di trigo esun di mihó ku por wordu eskohí ta Brinta. Brinta ta mas barata ku Bambix ounke ku pa loke ta trata e poder alimentisio e dosnan aki ta diferensiá masha poko. Brinta ta konténé mes hopi eiwit i kasi mes hopi vet i kolhidrat ku Bambix, mientras ku ambos produkto tin kasi mesun sabor i tin kasi mes hopi vitamina B1 i B6 aden.

Vitamina B1 nos mester pa un bon kimamento di e vetnan i e kolhidratnan ku ta sirbi komo kombustible (brandstof) pa nos kurpa. Vitamina B6 ta hunga un papel ora di traha selnan korá di sanger nobo i e eiwit-nan ta e materialnan di konstrukshon pa "w‹ ‿fsel" nobo. Papa di havermout no ta mihó o mas salú ku papa di trigo. Enberdat ta asina ku papa di havermout ta kontene mas eiwit i vet i (ku eksepshon di e havermout instantaneo di Lassie mas vitamina B1. Pero papa di trigo ta kontene na su turno mas vitamina B6.

Di e papanan di havermout esun di Albert Hein ta esun di mas barata i, segun e panel, tambe esun mas sabroso. E papa havermout instantaneo di Lassie tabata esun di mas malo. E tabata esun ku ta smak mas malo i e ta kosta kasi mitá biaha mas karo ku di A.H. Di otro banda e papa aki bo no tin nodi di kushiné i esun di A.H. i H.O. si.
Kompara ku e papa di trigo i esun di havermout, kuanan riba nan mes no ta forma un mihó desayuno ku dos snechi di pan bruin, un glas di lechi i fruta, un tayo di cornflakes no ta sufisiente "at all" pa un desayuno.
Cornflakes ta kontene menos eiwit i vet ku e papa di trigo i havermout, e ta kontene mucho menos vitamina B1 i B6 i masha poko fibra natural (Ruwe vezels).

Parse ku ora di traha e cornflakes basta vitamina B1 i fibra natural ta bai perdí, pasobra originalmente (for di maishi nan ta traha cornflakes) ta kontene mes hopi fibra i vitamina B1 ku trigo o haver.
E panel a haya e cornflakes di Kellog mas dushi ku esun di Albert Hein. Pero e cornflakes di A.H. ta basta mas barata.

**E sigiente artikulo a wordu saká for di e Consumentengids.
Esaki ta un revista ku ta sali tur luna na Hulanda i ta wordu publiká pa e bont di konsumidornan hulandes. E bont aki ta trata di defendé e interesnan di e konsumidor. E organisashon aki ta purba di alkansá esaki dor di entre otro hasi investigashonnan i duna informashonnan riba e kalidat i preis di produktonan i servisionan. E "Consumentenbond" ta finansieramente i politikamente independiente.
E independensia aki ta konta tambe pa loke ta toka e skohemento di e produktonan i servisionan ku ta wordu investigá. Mirando e importansia di sierto artikulonan den e revista aki nos a skohe dos pa publiká, dunando asina nos aporte pa un mihó alimentashon i nutrishon di nos pueblo.**

No nesesario, pero si util

Mainta despues di lanta, kome un desayuno *no* ta un kondishon absoluto pa keda salú. Pero un desayuno balansá pa garantisá un bon partishon di e tumamento di energia (energie-opname) ta hopi konsehabel. Personanan ku a desayuná ta normalmente mas fit ku personanan ku a kore tira un kopi di té na stoma.
Pero kiko ta un desayuno "balansá"?
Esaki ta un desayuno ku ta konténé un kuarto parti di e produktonan alimentisio ku nos kurpa mester diariamente.
E produktonan di desayuno ku a wordu investigá ta kumpli ku e nesesidat aki?
Ku esaki nos kier men, mira foi punto di bista di e nesesidatnan alimentisio di un mucha di 7 pa 9 aña tambe.
E konklushon ta ku un mucha di 7 pa 9 aña lo mester kome tur mainta DOS tayo di papa SIN SUKU pa e por haya e kantidat di supstansianan alimentisio ku e tin mester.
Mientras ku esaki e ta haya kaba dor di kome dos sanwichi di pan bruin (uno ku keshi i e otro ku jam) un glas di lechi i un fruta.
Un tayo di papa mainta No ta sufisiente i un tayo di cornflakes pió ainda, pasobra un tayo di cornflakes ku lechi ta kontene un kuarto di e supstansianan alimentisio ku lo mester tin den un desayuno balansá!

Produktonan di desayuno

Marka	*Eiwit* %	*Vet* %	*Kolhidrat* %
Brinta	11,4	1,8	69,1
Bambix	11,4	2,0	72,1
H.O. havermout	15,8	7,3	62,7
A.H. havermout	14,0	8,3	64,1
Lassie instant havermout	14,9	7,9	64,2
Kellog cornflakes	7,3	0,6	82,1
A.H. cornflakes	9,2	1,1	79,2

Bisiamento na alkohol via remedi

Den "Tweede Kamer" na Hulanda ultimamente preguntanan a wordu hasí tokante e efekto di bisiamento ku e formula trankilisante MELISANA tin kuné — na Aruba tambe bo por kumpré — kual produkto a bin resulta di ta kontene kasi 75% di alkohol.
Kada biaha ku bo uzé ta nifika ku bo ta haya un kantidat di alkohol den bo kurpa ku ta mes tanto ku un beter.
Di esaki no ta wordu bisá nada riba e paki di e produkto, ni tampoko ta wordu spiertá pa no kore outo ora bo uzé.
Nos (Consumentenbond) a risibí un notifikashon di un bisiamento na alkohol dor di MELISANA. Medidanan mester wordu tuma, anto rapidamente. I esaki no ta konta pa e remedi aki so. Den un investigashon ku nos a hasi riba remedinan di tosamento nos a topa alkohol tambe den LIDROSAN, PILKA i PROSPAN.
Prinsipalmente e uzo di PROSPAN (6x pa dia ku ta kontene 47% di alkohol) por yega na kondusí ku muchanan ta BISIA na e remedi di tosamento. Sigur sigur si e "gebruiksaanwijzing" mester wordu sigi: indien de hoestaanvallen na de eerste dag niet aanmerkelijk verminderen"... anto e ora e uzo mester wordu dupliká.
Esaki lo trese kuné ku un mucha di 5 aña pariba ta haya den su kurpa un beter i mitá tur dia.
Ta berdat ku PROSPAN ta indika riba su paki: "Spiritus 47% ad 20 g". Pero masha poko lo por saka afó for di esaki ku ta trata aki di alkohol.
Pa komparashon nos kier pone ku JENEVER normalmente ta kontene 35% di alkohol. Resumiendo, a bira tempo pa kuminsa spierta klaramente riba e presensia di alkohol den remedi, sea riba e boter o e paki.
Ta hopi importante tambe pa ora bo kumpra un renedi pa chek kuanto alkohol e ta kontene.

Psychische storingen bij jeugd begeleiden oliewelvaart

Steeds meer kinderen in de landen ten zuiden van de Middellandse Zee tot aan de Perzische Golf tonen verschijnselen van geestelijke gestoordheid die psychiatrische behandeling vereist. Dit is één van de redenen waarom men een nieuwe strategie aan het ontwikkelen is om zich meer dan voorheen ook te bemoeien met de geestelijke gezondheid van de mensen. Waarbij de kinderpsychiatrie zeker niet vergeten mag worden — een tak der geneeskunde overigens die nog maar een korte geschiedenis heeft en dan nog voornamelijk in Amerika en Europa. De nadruk lag steeds op de geesteszìekten der volwassenen en hun behandeling in klinieken. Maar de geestelijke volksgezondheid heeft wel meer aspecten, zoals het ontwikkelen van goede intermenselijke betrekkingen binnen het gezin, binnen de gemeenschap als geheel en in de groep waarmee men werkt. Juist de vele sociale aspecten die hierbij een rol spelen werken remmend bij het ontplooien van activiteiten in deze sfeer.

Islam en olie

Dr. Taha A. Baasher, adviseur op het gebied van de geestelijke volksgezondheid van het regionale WHO-bureau te Alexandrië in Egypte, schrijft over zijn regio, die ook de Arabische wereld omvat, in "World Health" dat twee historische ontwikkelingen diep hebben ingegrepen in het leven van de mensen hier. Dat waren de religie van de Islam en de olie-industrie. De eerste bracht de gelovigen nieuwe gedragsregels, de tweede veroorzaakte snelle socio-economische veranderingen en niet alleen in de landen waar de olie werd gevonden.
De Islam legt bijzondere nadruk op de kinderen als een reactie op de oudtijds heersende gewoonte om kinderen te doden uit armoede, iets wat in de Koran uitdrukkelijk wordt verboden. Integendeel — "kinderen en rijkdom vormen de glans van het leven" wordt de stelregel en zo heeft de Islam veel gedaan om de positie van de kinderen tot een zeer voorname te maken, wat zich uitte in gezonde opvattingen over opvoeding en verzorging, goede relaties tussen ouders en kinderen, maar ook door de zorg voor wezen en voor kinderen in maatschappelijke nood.

Snelle verandering

In vrijwel alle landen van deze regio is door de olie het tempo der veranderingen in het maatschappelijk leven sterk toegenomen, iets wat zijn weerslag heeft op de culturele traditie. De veranderingen vragen veel van de mentale kracht der mensen. De kinderen zijn de kwetsbaarste groep waarvan logischerwijze verwacht kan worden dat ze het ernstigst te kampen heeft met de veranderingen.

Het sociale en economische milieu oefent een niet te onderschatten invloed uit. In het leven van de nomaden en bij de kleine boeren is het gezin zowel economisch als sociaal de basiseenheid waarbinnen het kind geleidelijk in zich opneemt hoe men leeft en hoe men zijn brood verdient. Het is een gestaag proces en contrasteert scherp met het snellere moderne stadsleven vol mededingingselementen. In dat traditionele milieu — hier ook voor de meeste stedelingen nog zeer nabij — kon het kind zich veilig voelen en wist het erbij te behoren; twee factoren die als fundamenteel worden beschouwd bij de emotionele ontwikkeling en voor de stabiliteit van de persoonlijkheid.

Gedragsafwijkingen

Het is van betekenis dat ook onder deze omstandigheden wel psycho-sociale afwijkingen voorvielen, die dan werden behandeld met de traditioneel goedbevonden middelen, gewoonlijk door mensen in de gemeenschap die daartoe waren uitgekozen.
De geestelijk gestoorde of zieke kinderen werden binnen de gemeenschap verzorgd met in hun eigen cultuur wortelende methoden. In tegenstelling daarmee is er in de steeds doorgroeiende stedelijke centra een toenemende neiging zulke kinderen weg te sturen naar ver verwijderde instituten buiten de samenleving. In vele gevallen is het resultaat bepaald niet bevorderlijk geweest voor het geestelijk welzijn van die kinderen.
In het algemeen gaan van de 115 miljoen kinderen in deze regio er nu meer naar school dan ooit te voren, meer worden ook vroeger volwassen en ze zijn beter gevoed en verzorgd. Dankzij de verbeteringen in de welvaartssfeer groeien de kinderen fysiek, biologisch en intellectueel sneller — maar in het ingewikkelde en felle stadsleven blijken de emotionele ontwikkeling, de psychologische rijping en de maatschappelijke aanpassing niet beter te verlopen.
Kinderen brengen hun innerlijke conflicten doorgaans niet onder woorden maar uiten hun lijden eerder in allerhande gedragsafwijkingen. De herkenning daarvan en het begrijpen van de dieper liggende oorzaken

zijn de voorwaarde voor een behoorlijke behandeling.

Een op de tien

Het probleem in algemene termen schetsen is mogelijk maar feitenmateriaal ontbreekt voor een gedetailleerd inzicht. Pas in de laatste jaren is met name in Egypte, Iran, Koeweit, Soedan, de Verenigde Arabische Emiraten en op Cyprus iets ondernomen om de geestelijke nood der kinderen te peilen. Uit het materiaal van de weinige instanties die gespecialiseerd zijn in psychiatrische zorg voor kinderen, kan men wel opmaken dat meer dan één procent der kinderen naar specialisten verwezen moest worden wegens bedwateren, psychoneurotische kwalen, leermoeilijkheden en epilepsie. Maar dit zijn gegevens die slechts een deel van de geestelijke gezondheidsproblemen belichten. Bij bevolkingsonderzoek in verband met epidemieën zijn wel gegevens verzameld die licht werpen op deze problematiek. Uit zulke cijfers kan men opmaken dat van elke tien kinderen er één is met zodanige symptomen — onberedeneerde angst, slapeloosheid, eetmoeilijkheden, spraakgebreken, hyper-agressief gedrag — dat psychiatrische hulp geboden lijkt. In grote meerderheid zullen ze het echter toch zonder moeten doen.

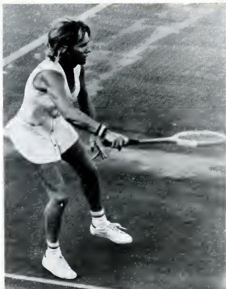
Phychiaterstekort

Hoe gebrekkig het cijfermateriaal ook is, met zekerheid kan daaruit wel opgemaakt worden dat de omvang van de geestelijke-gezondheidsproblemen hier bij kinderen groter is dan de overheden zich tot dusver hebben gerealiseerd. In verscheidene landen wordt thans veel gedaan om het apparaat van de gezondheidsdienst beter uit te rusten voor dit soort gevallen. Zo bijvoorbeeld in Tunis en Egypte. In Koeweit en Qatar probeert men het vooral via het onderwijs. Een belangrijk onderdeel is ook de zorg voor jeugdige delinquenten waaraan met name Soedan en Bahrein veel meer zijn gaan doen. In Egypte is de verantwoordelijkheid voor deze jongeren speciaal daarom overgedragen aan het ministerie van sociale zaken.
In andere landen is de zorg voor geestelijk achtergebleven kinderen vooral een zaak voor particuliere instellingen. Geleidelijk gaan overheden echter, zoals op Cyprus en in Iran, dergelijk werk financieel steunen. Maar hoe dan ook, het kardinale punt is dat in al die landen de instanties nagenoeg bezwijken onder de snel toenemende aantallen kinderen voor wie behandeling nodig is. En een tekort aan faciliteiten en vooral aan gekwalificeerd personeel is niet snel goed te maken.

Actief zijn in de sport is niet alleen voor de jeugd

Zorgen over de sport — of liever over het niet-beoefenen daarvan — overheersen op een bijeenkomst van deskundigen uit vijftien landen die o.m. door toedoen van de Unesco vijf dagen lang in Washington de problemen analyseerden. Net zoals het leren behoort de sport, of een vorm van lichamelijke opvoeding zoals dat stijf heet, een mensenleven lang ononderbroken door te kunnen gaan, was een algemene conclusie. Daarmee zou men ook dichter komen bij de oplossing van sociale, politieke en economische problemen: integratie in het maatschappelijke leven, niet alleen van randgroepen; verhoging van de arbeidsproduktiviteit; betere gezondheid van de burgerij. Sport werpt ook een dam op tegen vandalisme, allerlei misdaden en verslaving aan verdovende middelen. En de Amerikaanse dr. James Breen, die zich bezig houdt met de menselijke beweging en vrijetijdsbesteding, stelde vast dat "iedereen de noodzaak inziet van meer lichaamsbeweging in een wereld waar een toenemende mechanisatie leidt tot steeds meer zittend uitoefenen van beroepen".

Algemene conclusie: de sport behoort een mensenleven lang ononderbroken door te kunnen gaan.

Wat er mis is formuleerde voorzitter dr. J. Cagigal uit Spanje: "De werkelijke betekenis van sport wordt ernstig vervormd door het almachtige imago van de toeschouwerssporten die door de publiciteitsmedia krachtig worden bevorderd". Die media zouden meer moeten doen om het zelf actief zijn in sporten te stimuleren en jeugdige beoefenaren van sporten ervan te weerhouden op al vrij vroege leeftijd hun sportieve genoegens uitsluitend zittend op een tribune of voor de beeldbuis te beleven.

grawata

Un prisonero ta samina su konsenshi den sel.
"Dios pordonami pa tur e biahanan ku mi a gaña ku e revolvu ku a ser hayá den mi outo no tabata di mi".
"Dios pordonami pa tur e biahanan ku mi a uza bo nomber den mi diskursonan pa lanta e emoshon di Bo karnenan".
"Dios pordonami ku mi a desvia di bo kaminda, i mi no por a kaba mi estudio di pastó".
"Si, Mi ta pordonami".

●

Un persona a drenta warda di polis i a puntra:
"Ta kua di boso a tribi di dal mi yuchi stima ku klop?"
E hefe na warda su kurason kasi a para ora el a mira e persona bin riba dje.
E persona ta sigi: "Enberdat de bee en kuando e ta bin kas ku marihuana i kokaina pero . . . ami ta su tata, ami ta boso hefe, ami ta ministro i ami no ta chansa".

●

Betico is niet gewoon de gevangenis in gegaan omdat hij de wet heeft overtreden, nee, hij heeft geleden om zijn volk te verlossen. Hij begint steeds meer op Jezus Christus te lijken.

●

Jesu-Cristo a karga su cruz i ta resusita despues di 3 dia. Despues di 1978 aña, historia ta ripiti: Betico ta karga su Cros, pero ta resusita despues di 7 dia.

●

Als Betico gelijk had gekregen voor de rechter, zou voortaan nooit meer iemand opgepakt kunnen worden voor verboden wapenbezit. Iedereen die met een verboden wapen betrapt zou worden zou voortaan eenvoudig kunnen verklaren: "Dat is niet van mij, dat hebben anderen zeker stiekem in mijn auto|nachtkastje|bed|broekzak|sok gestopt om mij een loer te draaien".

●

Prijsvraag: Wie van onze gedeputeerden heeft nog geen veroordeling achter de rug? Onder de goede inzenders verloten wij een boekenbon.

●

Betico heeft zijn recht gezocht tot bij de hoogste instantie, de Hoge Raad in Nederland. Konklusie: dit systeem deugt niet want hij is ten onrechte veroordeeld. Akkoord. Toch wil Betico graag dat ditzelfde rechtssysteem beroepsinstantie voor Aruba blijft als Aruba eenmaal onafhankelijk is. Hier klopt iets niet helemaal . . .

●

Ken lo kere tur e fantasia i science fiction ku MEP ta deskarga nos pueblo ku ne? E historia di Betico na Dakota ta mes bunita ku Starwars of Close Encounters of the third kind: goza i disfruta pero no kere.

●

PPA ta partiendo puesto pa loko den e dianan aki. Parse ku nan ta yegando na "de laatste der Pepe-anen".

ABONNEMENT

Geachte lezer,
Als u zich wilt abonneren op Skol i Komunidat, vul dan onderstaand formulier in en stuur het zo snel mogelijk naar het volgende adres:

SKOL I KOMUNIDAT, REAMURSTRAAT 2, ORANJESTAD, ARUBA, NED. ANT.

Wij verzoeken u uw check samen met het formulier te versturen.
Ook kunt u het geld storten op onze bankrekening: A.B.N. nr. 31.47.886.

- -

JA. Ik wil mij abonneren op het maandblad Skol i Komunidat voor de prijs van:

☐ *Antillen:* *NAf. 12,50 per 10 nummers*
☐ *Nederland:* *NAf. 16,— per 10 nummers*
☐ *Overige landen:* *NAf. 17,— per 10 nummers*

(a.u.b. aankruisen wat op u van toepassing is).

NAAM: ....

ADRES: ....

....

Gelijktijdig ☐ *stuur ik een check*
☐ *stort ik het bedrag op uw bankrekening.*

Handtekening ....

ABONO

Kerido lektor,
Si bo ta interesá pa aboná riba e revista Skol i Komunidat, yena e formulario aki bou i mandé mas pronto posibel pa nos na e sigiente adres:

SKOL I KOMUNIDAT, REAMURSTRAAT 2, ORANJESTAD, ARUBA.

Nos ta suplikabo pa manda bo check huntu ku e formulario.
Tambe ta posibel pa depositá e suma riba nos kuenta bankario: A.B.N. nr. 31.47.886.

- -

Si, mi ta interesá pa aboná riba e revista Skol i Komunidat pa e prèis di:

☐ *Antiyas:* *NAf. 12,50 pa 10 numero*
☐ *Hulanda:* *NAf. 16,— pa 10 numero*
☐ *Otro paisnan:* *NAf. 17,— pa 10 numero*
(Por fabor, marke un x den loke ta aplikable pa bo).

NOMBER: ....

ADRES: ....

....

Adhuntu mi ta ☐ *manda un check*
☐ *depositá e suma riba boso kuenta bankario*

Firma ....